

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 41.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ЧЕСТИТАМ.

(Наставак.)

Стева. Моја жена?

Софка. Да, и онај господин!

Стева. Дакле нису побегли?

Софка. Побегли су, баш на она врата!

Стева. Гром и пакао! Дакле су још овде!
А, чекајте мало, не ћете ми утећи! (Истрчи.)

ПРИЗОР IX.

Софка. за тим **Мара** и **Спира**.

Софка. Боже боже, ја већ не знам где ми је глава! Сви ће се поубијати, па можда и мене! Шта у мојој 16 години да умрем? Бегајмо! (Натрчи на Спиру и Мару и цикне.)

Спира. А, јао, мој жуљ! Стала ми је на жуљ!

Мара. Где је господин?

Софка (показује руком.) Тамо је истрчао с пиштољем у руци!

Спира. А, јао, мој жуљ!

Софка. Хоће да убије овога господина.

Спира. Шта! Мене да убије?

Софка. Да, вас!

Спира. Тај је још нежнији него његова жена! Ао, да красне забаве за мене!

Мара. Ајд'мо, чича, ајд'мо за њим!

Спира. Шта! Ја да идем још за њим, да га ваљда молим да ме убије!... Ма јесте ли ви полудили?

Софка. Ево иде господин с пиштољем.

Спира. Пиштољем? Како је луд, могао би ме још и убити. Камо да се уклоним.

Софка. Овамо.

Спира. Где? (Трчи око ње.)

Мара. Овамо!

Спира. Где? (Трчи око ње.)

Софка. Ево га, ево га!

Спира (спусти се на столицу иза мариних леђа.) Но, ако ја нисам с овим ва-рошанима награјисао!

ПРИЗОР X.

Стева и **пређашњи**.

Стева (утрчи.) Ту сте! Сад ми више не ћете утећи! Где је он?

Мара. Али, Стево!

Стева. Где је он? Таки да си рекла! Његов је последњи час куцнуо! Он мора умрети!

Спира (иза мариних теђа.) У гостима да умрем!

Мара. Умири се!

Стева. Не ћу да се умирим! Хоћу да се осветим! Али где је само? (Пође по соби и опази Спиру.) А, ту ли си био!

Спира. Ту да! Па шта ћеш ти са мном?

Стева. Шта видим? Та то је чича! Та јесте ли ви?

Спира. Ја, да! Па за што хоћеш да ме убијеш?

Стева. Ја вас да убијем! А ко вам је то рекао?

Спира. Тако? Дакле ти не ћеш мене да убијеш?

Стева. Како би ја вас убио? Ја оног другог тражим! Али где је само онај други?

(Свршиће се.)

МЛАДОСТ ДОСИТИЈА ОБРАДОВИЋА.

(Наставак.)

Али је сведок овој појави и отац Василије, који је на позив шумарев дотрчао с игуманом у помоћ Димитрију, а тај отац Василије зна о Мари још више од нас и диже на крају треће радње своју руку, да растави савез човека са природом, диже је да затвори утамниченом духу младићевом тешко угледана вратаоца, што деле непојмљиво небо спиритуалистичко од појмљивог стварног света. Ми се тешимо, да Василије, наоружан варљивим закључцима, не ће савладати снажне разлоге младићаног срца Ђачетовог, али нас ипак овлађује зебња, да ће ти закључци из димитријевог срца исчупати осећање пре, но што је добило времена да се уворени. Зебемо за то, што је преврат у младићевој души још нов, преврат, који се још није сталожиио као распознање. Истина Димитрије назире да га Мара љуби; он осећа и то, да је у души његовој набујила склоност према томе чеду природе, али он то осећање крије и себи самоме, крије је више из стида мушкога, што види како се све намере његове срушише под ударом једне нежне душе женске, него из праве одвратности према женскоме полу. Али тиме баш што се притавља склоност младићева, добија у души његовој неоодољиву силу; и кад учитељ лепе девојке, у намери да диктира писмо кћери на оца, види да је досетљива љубав девојчина с малим додатцима начинила од њега писмо љубавнице на љубавника, то писмо постаје препуном срцу младићевом одушка, те се у крилатим речима излију из њега силни љубавни осећаји. Он је љуби, он то не таји више ни себи ни нама, само још њојзи то није рекао. Али да се то не збуде, стара се отац Василије. У оном тренутку, кад се најјаче истакне склоност димитријева према Мари, лукави калуђер тужи свога игумана Доситију, да подржава тајну свезу с Маром. „Љубав је лаж, и они који мисле да су љубљени преварени су!“

— то је сентенција православног језовљања којом хоће себе да оправда за што не љуби никога. Преподобни отац зна, да је набујала љубав и за љубомору бујно земљиште, па рачуна да ће у тој љубомори наћи себи савезника и исчупати из срца младићева љубав према Мари, кад га увери, да је игуман одиста нежан према овој девојци. Ми смо већ рекли да млади филозоф не уме читати у човечија срца, — за то га сажаљевамо, али се не чудимо што гледа на своју љубавницу, кад се ова одазива очинској нежности игумановој кроз наочаре, што му пружају лажни закључци василијеви, те види у игуману грешног супарника, а у младој девојци лицемерну варалицу, — нити се чудимо што се зарад тога обезнађен и до срца повређен баца у наручја монашком чину. Место одзива на љубав девојчину, обманути младић узвикује јој на крају четврте радње поругљиво: „Збогом за навек!“ У петом је радњи зао принцип надвладао — игумањ је Тодор на „енитимији“, његов је заменик наравно Василије, а Димитрије је постао монах Доситије. Братија су задовољна с том променом; они не распитују за што та промена, већ једу, пију и — муче. Само се Доситије топло сећа свог „доброг игумана“ и — са жаоком у срцу — своје Маре. Писцу се допадало да размрси свој заплет у последњем акту, и ми му не можемо пребацити, да се за то огрешио о правила драмска. Из Шишатовца долази гласник и јавља да је игуман умрљо. Ту жалосну вест обзнањује отац Василије осталој братији и гледа спокојно како ожалосћена браћа духовници пуне своје дубоке џепове с игумановим стварима. Доситију предаје весник писмо од игумана у коме му исповеда, да је као млад човек љубио, да је плод његове љубави — Мара, и препоручује своју кћер „поштену и племениту“ Доситију. Али се томе очинском, томе човечном осећају руга окорели Василије, који се сад истиче као виновник игуманова затвора; руга се јер се Мара по жељи поочима свога удаје

за спахијског шумара и баш сад иде у ма-
настир на венчање. Доситије погружен напе,
кад чује пред олтарем завештај мари —
и кад по други пут дође искушеник Мак-
сим да га наговори на бегство, он при-
стаје те с гнушањем okreће леђа самостану,
за којим је толико чезнуо, и поучен очи-
гледним призорима како људи пролазе у
овим „светим обитељима“, бега човек од

калуђера, али с њиме заједно бега у су-
јевери очеличени рационалиста с гњевом
у срцу и с тврдом намером, да баца ап-
страктној авети хијерархизма „камен у врт.“
И тај камен је пао. Није трифковићево дело
прво, које скрађује руке побожним робо-
вима догме, да га не истуре из тог врта,
а част ће бити за нас ученике доситијеве
ако то дело не буде последње.

(Наставиће се.)

И Ш Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.
(„У петак“, „Школски надзорник“.) Та два ко-
мада представљана су у петак 10 марта, први као
нов а други по други пут. Прва је шаллива игра
фини конверсациони комад са сувременим здравим
тежњама и са свега пет особа, које су све главне,
то јест свака је тестебаша, представник, читавих
тестета особених карактера, каквих има цуно у жи-
воту. Банкар Мелер (Зорић) је тврдица, који се
љути што је добио на лутрији, јер ће сад са свих
страна навалити на њ; тражиће да буде издашан,
да дели милостињу. Његова кћи Валентина (К. Са-
вићева) је млада, лепа, изображена, пуна духа де-
војка, код које је и ум и срце на свом месту, али
је у неприлици кога да избере од тројице проси-
лаца. Сви скупа чине тек неки склад, неку армо-
нију, то јест сваки за се има по неко својство, које
се може допаст. Бернолд (Брани) је питом човек, али
злослутни фаталиста, који се не усуђује да изјави
своју љубав. Дори (Недељковић) је фини човек од све-
та, али празноверан, који ништа не започиње у петак.
Шпанген (Суботић) је велико-варошки тако звани
„рче“ (нека врста француских женара), пуи ароган-
ције да се његовој просидби не може противу стати.
Валентина размишљајући до тога, да се од мужа
не тражи само да уме забављати своју жену, него
још и нешто друго; она нагиње Бернолду, али шта
ће, кад је овај превећ стидљив и ћугалица, кога
она у том трију карактеристично назива „беге-
шем“ (то је по мађарски она музична справа, коју
Европљани зову виолон, или контрабас), на
никако да се изјасни. За то оставља случају, да
је упути кога да бира. Шпанген је рад још тога
дана да је запроси, док неје отпловала, и уверен
је, наравно, да га не ће — да га не може одбити. Дори
не сме у петак; уговора са Шпангеном да је не
проси пре 6 и по часова, а Бернолда моли да гле-
да да је задржи од пута, не у своје, већ у његово
(Дорново) име, по што је то код оца њезина уза-
луд купио. Бернолд, говорећи у туђе име, дође у

ватру. Валентина обрадована прекида га питањима:
Еда ли је и то у име „оног другог“? Руга му се,
да је добар глумац и најпосле, видећи његову ис-
скреност, узме га за мужа. Шпанген је кажњен за
своју безобразност, али он се теши тим, да ће дру-
гом приликом поранити у 6 часова; Дори је кажњен
за своју празноверницу, а и Бернолд је кажњен
за свој фатализам, али врло пријатно. Још нам ваља
поменути диван одношај између оца и кћери, који
одговара захтевима разума, и јако се приближно
женској равноправности.

Представљало се врло добро, и у целини и по-
јединце. Сва три просиоца беху живи типови; отац
и кћи одликоваху се такођер. Валентина би ваљало
још само да је у неким моментима живља и окрет-
нија; јер је у њезину карактеру, да је духовита
враголанка. К. Савићева игра сад у нас не само
друге љубавнице, него замењује и прве, са рела-
тивно знатним успехом; с тога је сад и мера ње-
зина рада већа и строжија, но пређе. — С радношћу
погрђујемо, да се наши чланови у опште наште
у конверсационим играма, јер отуда очекујемо до-
бре последице, нарочито природност, која не ће до-
пуштати ни у народној драми нашој, да се иде на
котурнама (ходуљама).

Школски надзорник, кад се и по други пут гледа,
исто је онако занимљив као и првом. Учитељ (Су-
ботић) је још боље играо по први пут, јер је у
неким моментима био умеренији. Ката, Савета и
Станко (Ј. Поповићева, Л. Хаџићева и Недељковић)
заслужују сваку похвалу; само Савета не беше не-
што „при гласу“. Надзорник (Зорић) био је добар,
али желели бисмо на њему видети мало мање зва-
ничне, чиновничке мине, јер је он човек новог кова,
а и његову измишљеном имену (сремски учитељ)
доликује више невезано понашање; најпосле што
ризика, да ће га бистри ум саветин познати, да он
неје тај, за кога се издаје. Б.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТИЛАТА

ПРЕДСТАВА 41.

БРОЈ 27.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 16 МАРТА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

МЛЕТАЧКИ ТРГОВАЦ.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 4 РАДЊЕ, ОД В. ШЕКСПИРА, ПРЕВЕО ЈОВАН ПЕТРОВИЋ, ЗА СРПСКУ ПОЗОРИШНИЦУ
УДЕСИО . ХАЦИЋ.

(ОВАЈ ЈЕ ПРЕВОД ДОБИО РАСПИСАНУ НАГРАДУ ОД ПОЗОР. ОДБОРА У ЗАГРЕБУ.)

О С О Б Е:

Дужде од Млетака	Живковић.	Ланселот Гобо, слуга	
Марокан. кнежев.) просиоци	Суботић.	шајлоков	Соколовић.
Арагон. кнежевић) порцијини	Станчић.	Стари Гобо, отац лан-	
Антонио, млетачки трговац.	Зорић.	селотов	Рашић.
Басанио, његов пријатељ. . .	Лесковић.	Салерио, гласник из Мле-	
Соланио) пријатељи . . .	Пешић.	така	Хаџић.
Соларино)	Лукић.	Порција, богата насле-	
Грацијано) антонијеви . . .	Станчић.	дница	К. Савићева.
Лоренцо, љубавник Ђесикин .	Недељковић.	Нериса, њена пријате-	
Шајлок, чивутин. :	Брани.	љлица	Л. Маринковићева.
Тубај, чивутин, његов		Ђесика, шајлокова кћи.	М. Недељковићка.
пријатељ.	Бунић.		

Млетачки сенатори, званичници судбеног двора, тамничар, слуге и други пратиоци. Збива се час у Млецима, час у Белмонту у порцијином двору.

У недељу 19 марта: „ГВОЗДЕНА ОБРАЗИНА.“ Хисторијска драма у 5 одељења, од Арнулда и Фурнијера, превео А. В. Поповић.

Од „Зборника позоришних дела“ изашле су две свеске. У првој је свесци „Школски надзорник.“ а у другој „Шаран.“ Свака од тих свезака стоји 20 новч. аустр. вредн. и може се добити обдан у позоришној писарници и у вече на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 нов. а. вр. и то: у трговини Пере Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.